

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Palonen, Kari

Title: Irti provinsialismista Eurooppa-politiikassa

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2024 Valtiotieteellinen yhdistys

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Palonen, K. (2024, 6.6.2024). Irti provinsialismista Eurooppa-politiikassa. Politiikasta. <https://politiikasta.fi/irti-provinsialismista-eurooppa-politiikassa/>

Irti provinsialismista Eurooppa-politiikassa

6.6.2024 / Kari Palonen / Artikkelit / demokratia, Euroopan parlamentti, Euroopan unioni / 6 minuutiksi luettavaa

Euroopan parlamentin toiminta on ristiriidassa niin sanotun meikäläisyyspolitiikan, kuten oman jäsenmaan edun ajamisen kanssa. Jo 1950-luvulla luotu näkemys ylivaltiollisesta parlamentarismista Euroopassa pitäisi viimeistään nyt nostaa esiin EU-vaalien keskusteluissa.

Viime presidentinvaalikamppailussa ehdokkaat kautta linjan sanoivat presidentinän ajavansa ”Suomen etua”. Se, että vaaleissa valittiin ”Suomen” presidenttiä, tekee puhettavan ymmärrettäväksi. Silti se on kyseenalaista provinsialismia, paikallisen näkökulman nostamista jotta Suomi on?

Miksi ”Suomi” olisi tärkeämpi kuin EU, jokka jäsen Suomi on?

Euroopan parlamentin (EP) vaaleissa on helpompi ymmärtää, että valitut edustajat eivät voi tyytyä ajamaan jäsenmaansa etua, miten se sitten ymmärretäänkään. Parlamentaarinen politiikka nojaa **käsitykseen edustajan vapaudesta vastakohtana** riippuvuudelle. Tämä **Quentin Skinnerin** teoksessa *Liberty before Liberalism* uusroomalaiseksi kutsuta vapauskäsitys on tänä päivänä yhtä ajankohtainen kuin ennenkin. Parlamentaarisen vapauden historialliset muodot ovat puhevapaus, vapaat ja reilut vaalit, parlamentaarinen koskemattomuus sekä ennen muuta vapaa mandaatti, jotka ovat edustajien itsenäisen kannanmuodostuksen edellytyksiä.

Vapaa mandaatti ei ole vain juridinen periaate, vaan myös debatoivan parlamentin edellytys. Se tarkoittaa myös edustajien sitoutumattomuutta heidän äänestämien, heidän puolueidensa ja niiden ohjelman sekä heidän vaaliipiiriensä – siis toistaiseksi EU:n jäsenvaltioiden – kantoihin. Ohjelmat ja lupaukset kattavat vain pienen osan niistä kysymyksistä, joita parlamentin jäsenet kohtaavat. Parlamentin joutulistalle tulee kysymyksiä, joita heillä ei voi olla valmiita mieltäpitäitä ja he joutuvat vastauskysymyksiä jorkhinta vaivoja poliittisia valintoja, vaikka heidät onkin valittu puolueiden listoilta ja EP:n puolueryhmiin ”piiskurit” (*whips*) antavat ohjeita äänestyksiin.

EU:ssa parlamentin jäsenen vapaus on myös olennainen osa parlamentin ylivaltiollista luonnetta. Parlamentti debatoi EU:n politiikan suunnasta, sisällöstä ja muodoista, delibeoivan retoriikan tyylin mukaisesti. Se ei käy diplomaattisia neuvotteluja jäsenmaiden delegaattien kesken ja puoluerhyimittymien merkitys on rajoitetumpi kuin jäsenmaiden parlamenteissa. Tässä missiönä europarlamentaarikot eivät voi ajaa mitään kansallista etua, vaan heidän on laajennettava näköalaansa koskemaan eurooppalaisen politiikan suuntaa ja muotoja.

Esitys eurooppalaisesta parlamentaarisesta hallituksesta

Ylivaltiollinen eurooppalaisuus ymmärrettiin jo EP:n alkulähteenä pidettävän hilli- ja teräsunionin yhteisessä edustajakokouksessa (*Assemblée commune*), jonka edustajat ryhmittivät puolueblokkeina, eivät kansalliseen valtuustuntiina. Syyskuussa 1952 hilli- ja teräsunionin ministerien aloitteesta asetettiin Euroopan poliittisen yhteisön perustuslakia valmistellut niin sanottu Ad Hoc Assembly, jonka muodostivat yhteisön jäsenmaiden (Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Länsi-Saksa ja Ranska) parlamentaariikkojen keskuudesta valitut edustajat.

Ad Hoc Assembly esitti perusteellisten debattien jälkeen maaliskuussa 1953 yhteisölle parlamentaarista järjestelmää. Luonnoksen (*Draft Treaty*) mukaan Euroopan hallituksen (*European Executive Council*) puheenjohtajan olisi valinnut Euroopan parlamentin ylähuone eli jäsenvaltioiden parlamenttien valitsema senaatti. Euroopan hallitus olisi ollut vastuussa Euroopan parlamentin molemmilla kamareille, joista toinen olisi ollut yleisillä ja suorilla valittu Kiosejen kamari.

Suomalaisessa EU-keskustelussa loistavat poissaolollaan sellaiset keskeiset eurooppapoliittiset teemat kuin Euroopan parlamentin aloiteoikeuden ja budjettivallan vahvistaminen tai eurovaalien vaaliipiirien osittainen irrottaminen jäsenvaltioista.

Olen käsitellyt Ad Hoc Assemblyn valiokunta- ja täysistuntodebatteja tulevassa kirjassani *At the Origins of Parliamentary Europe. Supranational rulemaking government in debates of the Ad Hoc Assembly for the European Political Community in 1952-1953*. Ranskan kansalliskokous kuitenkin hylkäsi suunnitelman vuonna 1954, eikä Euroopan integraatioissa ole sen jälkeen erilaisista yrityksistä huolimatta päästy lähellekään parlamentaarista hallitusta.

Parlamentaarinen hallitus vaatisi EU:ssa uutta ajatustapaa, mutta realistista olisi vihvistaa Euroopan parlamenttia ”neuvostodiplomatian” elimien kustannuksella, siis suhteessa Euroopan unionin neuvostoon ja Eurooppa-neuvostoon, joissa jäsenmaiden hallitukset ovat edustettuna. Parlamentaarisen ja diplomaattisen edustuksen ero on politiikan teoreetikko **Max Weberin** *Wahlrecht*-pamfletin mukaan siinä, että parlamentissa äänet lasketaan eikä punnita. Kun neuvostoissa äänestetään, niiden päätöksentekoon sisältyy tämä parlamentaarinen ulottuvuus.

EU:n parlamentaarinen heikkous on kuitenkin yksimielisyyden vaatiminen neuvostoissa, siis jokaisen jäsenmaan veto-oikeus. Se on hilli- ja teräsyhteisön perintöä. Alkuperäisen kuuden jäsenmaan yhteisössä tällä ei ollut kovin ratkaisevaa merkitystä, mutta 27 jäsenmaan unionissa veto-oikeus lomaannuttaa koko unionin toimintaa, kuten on nähty viime aikoina etenkin Unkarin kannanotoissa. Ad Hoc Assemblyn esittämässä kaksikamarijärjestelmässä jäsenmaiden ministerineuvostoa nimenomaan ei kelpuutettu senaatsiksi, mutta se olisi säilytetty neuvoo-antavana toimielimenä Euroopan hallitukselle.

Politiikkaa ajateltava eurooppalaisesti

En ole voinut välttää vaikutelmalta, että suomalaiset poliitikot ja toimittajat 30 EU-jäsenvuoden jälkeen valtaosin edelleen käsittelevät EU:ta ikään kuin se olisi yksi Suomen politiikan välikappale muiden joukossa. Tällä en tarkoita vain EU:n polttoaine-, metsä-, suo- ja turve- ym. politiikan torjuntaa ikään kuin selkäytimellä, ilman valmiutta tarkistaa omia käsityksiä. Myös liittymistä euro- ja Schengen-alueisiin on perusteltu suomalaisittain, eikä Euroopan kannalta, eikä myöskään annettu parlamentaariselle debatille valtaa muodostaa EU:n poliittinen linja. Toki ainakin europarlamentaarikkoina toimineet **Heidi Hautala** ja **Satu Hassi** näkevät ”kansallinen etu”-puheen läpi, ja ovat valmiita vähintäänkin kyseenalaistamaan koko käsitteen.

Sekä parlamentaarinen menettely että EU:n ylivaltiollinen luonne edellyttävät eurooppalaista ajattelua politiikasta. Kuitenkin suomalaisessa EU-keskustelussa loistavat poissaolollaan sellaiset keskeiset eurooppapoliittiset teemat kuin Euroopan parlamentin aloiteoikeuden ja budjettivallan vahvistaminen tai eurovaalien vaaliipiirien osittainen irrottaminen jäsenvaltioista. Jälkimmäinen ajatus esitettiin jo Ad Hoc Assemblyn debateissa, mutta sitä pidettiin 1950-luvun alussa hieman ennenaikaisena.

Valtioiden välinen diplomatia eli neuvottelut kiinteiden osapuolten välillä, on klassinen malliesimerkki ”meikäläisyyspolitiikasta”. Historiallisesti erilaisten ryhmien omien etujen ajaminen on tietysti ymmärrettävää ja se on aikanaan vetänyt ihmisiä mukaan poliittiseen toimintaan erilaisiin ”me”-käsityksiin vedoten.

Politiikka etäisyydenottona

Meikäläisyyspolitiikasta puuttuu poliitikalle yleisemmin tunnusomainen ”etäisyys asioihin ja ihmisiin”, kuten Max Weber ilmasi *Politik als Berufissa* vuonna 1919, sekä pelkän sääntöjen noudattamisen riittäväntömyyden tunnustava ”laajennettu ajatustapa”, josta **Hannah Arendt** postuumisti vuonna 1978 julkaistuissa Kant-luennoissaan puhui. Toisin sanoen politiikka on jotakin, mikä edellyttää irtiottoa, irrottautumista välittömistä – tai sellaisilta näyttäivistä – omista eduista. Siitä mitä joku on, ei voida päätellä sitä, mitä voi ja mitä tulee tehdä, vaan nämä on ymmärrettävä avoimen debatin ja kiisteltujen valintojen kysymyksiksi.

Jo Ad Hoc Assemblyn debateissa korostui edellä mainitsemani vapaus riippuvuudesta siten, että eurooppalaistamiseen sisällytettiin myös yksilöiden itsenäisyyden vahvistamisessa heidän ”omia” valtioitaan vastaan sekä demokratian ja ihmisoikeuden turvaaminen jäsenvaltioissa ylivaltiollisen kontrollin kautta. Tänä päivänä Schengen-alue, yhteisvaltuutta euro ja Interrail-järjestelmä ovat esimerkkejä eurooppalaisesta ajattelusta, jota on tärkeä puolustaa ”rajat kiinni”-linjaa vastaan.

Suoranaisen vastakohtan meikäläisyyspolitiikalle formuloi **Jean-Paul Sartre**, joka katsoi pamfletissaan *Plaidoyer pour les intellectuels*, että ”intellektuelli on henkilö, joka sekaantuu asioihin, jotka eivät hänelle kuulu”. Intellektuellin käsite muodostui 1800-luvun lopulla Ranskassa, kun kokonainen joukko toimittajia, taiteilijoita ja tutkijoita asettui julkisesti vaatimaan juutalaisen kapteenin **Alfred Dreyfusin** vakoilutuomion purkamista.

Toisin sanoen kysymys ei ole omien periaatteiden tyrkyttämisestä toisille. Kysymys on politiikan arvioinnin periaatteista, kuten ihmisoikeuksista tai reilusta debatista, jotka koskevat parlamentaarisen tyylin mukaisia vaihtoehtojen punnintaa ja valintaa, vastakohtana meikäläisyyteen nojaavalle diplomatiale ja etupoliitikalle. Näissä kysymyksissä joudutaan tekemään valintoja myös sinänsä toivottavina pidettävien tavoitteiden kesken. Tuleeko esimerkiksi EU:ta vahvistaa pikemminkin laajentamalla sitä uusien jäsenmaihin, vai syventämällä ylikansallista päätösvaltaa? Vai onko luontokato suurempi vaara, kuin mahdollisuus korvata auto- ja lentokoneamatkustusta rautatissilla tai -tunneleilla?

Toisin sanoen kysymys ei ole omien periaatteiden tyrkyttämisestä toisille. Kysymys on politiikan arvioinnin periaatteista, kuten ihmisoikeuksista tai reilusta debatista, jotka koskevat parlamentaarisen tyylin mukaista vaihtoehtojen punnintaa ja valintaa, vastakohtana meikäläisyyteen nojaavalle diplomatiale ja etupoliitikalle.

Nykyisin poliittikon – niin ammatti-, osa-aikaisen kuin tilapäispolitiikon, Weberin termejä käyttäkseni – on toimittava sartrrelaisen intellektuellin tavoin. On välitettävä asioista, jotka eivät itselle kuulu, on arvioitava tilanteita riittävältä etäisyydeltä ja parlamentin jäsenenä on tutustuttava teemoihin, joista ei ole aikaisemmin kuullutkaan. Tämä kaikki edellyttää valmiutta käyttää poliittista mielikuvitusta ja arvostelukykä ennen kuin ottaa kantaa. Parlamentaarinen debatti on paras tilaisuus tällaiseen näköalojen laajentamiseen.

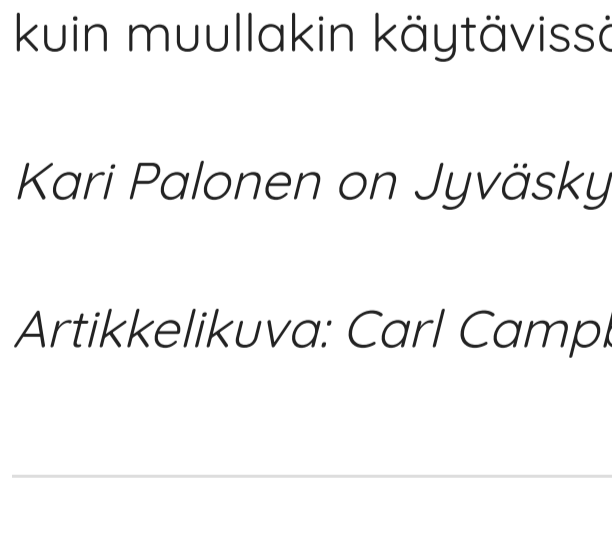
Esimerkkinä 1950-luvun debateista havainnollistaa sitä, että puntarointi vaihtoehdolla koskee sekä poliittista linjaa että poliittisesti käytettävissä olevia pelivaroja. EU ylivaltiollisena pelikenttänä operoi erilaisella agendalla ja edellyttää erilaista poliittista ajattelua kuin jäsenvaltioiden sisäpolitiikka, johon Eurooppa-tema on samalla tuonut uuden ulottuvuuden. Ad Hoc Assemblylla oli Eurooppa-visio, jossa hallitustenvälinen diplomatia oli korvattu ylivaltiollisella parlamentarismilla, jotta päästään debatoimaan eurooppalaisen politiikan vaihtoehdoista. Ollisi korkea aika nostaa tämä esiin niin vaaleissa, parlamenteissa kuin muullakin käytävissä Eurooppa-debateissa.

Kari Palonen on Jyväskylän yliopiston valtio-opin emeritusprofessori.

Artikkelikuva: Carl Campbell / Unsplash

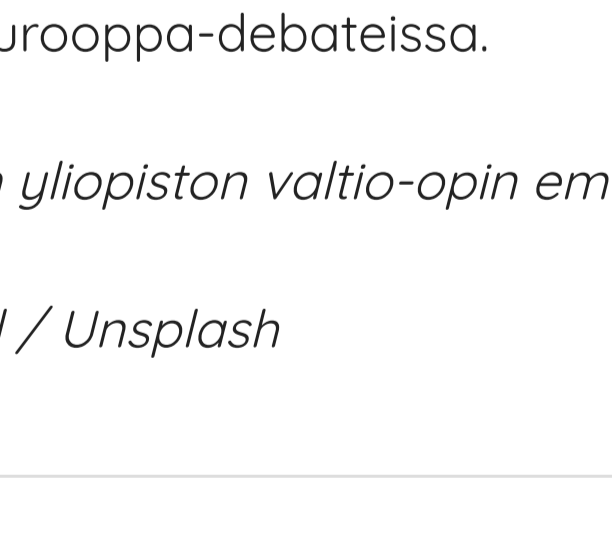
← Edellinen Artikkel

Read also

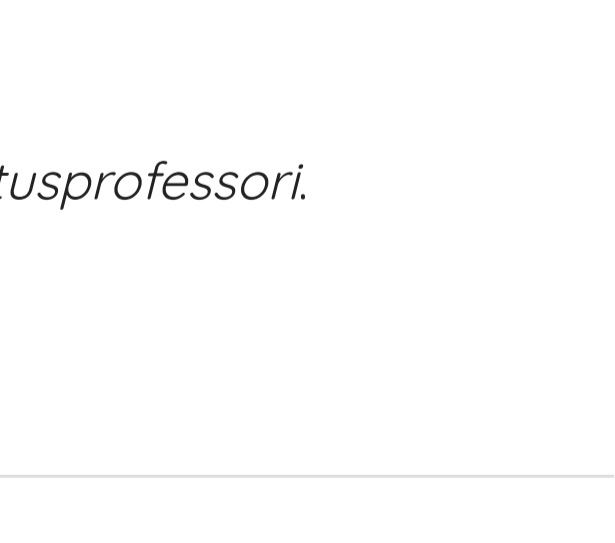
Kysy politiikasta: Muuttuvatko hallituksen ja opposition voimasuhteet, jos hallituspuolueen kansanedustaja loikkaa oppositiopuolueeseen?

4.6.2024

Tiedelehtien lukupiiri: Opiskelijoiden hyvinvointi ja hyvä elämä

31.5.2024

Kirja-arvio: Miltä yhteiskuntamme näyttää kriittisen militarismittikimiksen näkökulmasta?

24.5.2024

Kirjoittajasta

Kari Palonen

Kari Palonen on valtio-opin emeritusprofessori Jyväskylän yliopistossa.

Kommentoi

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista. Pakolliset kentät on merkitty *

Kirjoita tähän..

Name* Email* Kotisivun osoite

Lähetä kommentti »

Artikkeliin sovelletaan

avoimen julkaisemisen

lisenssin tiedelehdille (CC BY-NC-ND). [Lue lisää](#)

[tekijänoikeuksista.](#)

...

Tarkennettu haku

Hakusana

Ajanjakso

06.06.2024

06.06.2024

Kirjoittajat

Kaikki kategoriat

Avainsanat

Kaikki avainsanat

Hae

Selaa arkistoa

Suomi

demokratia

Euroopan unioni Venäjä

populismi Media Yhdysvallat

Turvallisuuspolitiikka Retoriikka

Maahanmuutto Tasa-arvo

Ilmastonmuutos Tutkimus talous

Eurooppa Yliopisto Ulkopolitiikka

Vaalianalyysit Terrorismi DocPoint

Ranska Puolueet Ihmisoikeudet Kysy

politiikasta Historia Ympäristöpolitiikka Uskonto

Identiteetti Aktivismi nuoret Äärioikeisto

Sosiaalinen media Ukrainan kriisi hallitus työ

sukupuoli Turkki Turkijavideot talouspolitiikka

Perussuomalaiset

Uusimmat

podcastit

Politiikasta - Tiedelehtien luku...

Politiikasta - Tiedelehtien luku...

Politiikasta - Tiedelehtien luku...

Politiikasta - Tiedelehtien luku...

Politiikasta - Tiedelehtien luku...

Politiikasta - Digitaalinen yhteis...

Politiikasta - Osatyökykyisten ty...

Politiikasta - Politiikasta-podcas...

Latest tracks by Politiikasta

Privacy policy

Meistä

[Etusivu](#)

[Mikä?](#)

[Arkisto](#)

[Videoit](#)

[Tapahtumat](#)

[Podcastit](#)

[Toimitus](#)

[Kirjoittajat](#)

[Politiikasta kouluissa](#)

[Terms & Privacy Policy](#)

Seuraa meitä

Politiikasta
6,638 followers

Follow Page

Share

Facebook Twitter Instagram YouTube

Onko sinulla

kysyttävää?

[Ota yhteyttä](#)